

DRÁMA - PEDAGÓGIA - SZÍNHÁZ - NEVELÉS

Szöveggyűjtemény középfeladóknek

OKTATÁSKUTATÓ
ÉS FEJLESZTŐ
— — INTÉZET

Budapest, 2016

Alkotószerkesztő:

Illés Klára

Szerkesztők:

Eck Júlia, Kaposi József, Trencsényi László

Olvasószerkesztő:

Gyimesné Szekeres Ágnes

Tördelőszerkesztő, tipográfia, borító:

Pattanyus Gergely

Borító fotók:

iStock/Highwaystarz-Photography, Hemera/Aliaksandr Zabudzko

© Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet, 2016

ISBN 978 963 436 083 4

Kiadja az **Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet**

1143 Budapest, Szobránc utca 6–8. • www.ofi.hu

Felelős kiadó: **Kaposi József**,

az Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet főigazgatója

Nyomás, kötés: **Komáromi Nyomda és Kiadó Kft.**

2900 Komárom, Igmándi u. 1.

Felelős vezető a nyomda igazgatója

Tartalomjegyzék

KÉT ELŐSZÓ – ÉS EGY KÖZLEMÉNY	7
Dr. Sipos Lajos: A dráma – ünnep, irodalom, önmegértés, személyiségformálás	9
Illés Klára: Használati tanácsok hatások és mellékhatások érdekében	12
Az MTA Neveléstudományi Bizottsága szervezeti keretei közt működő Drámapedagógiai Albizottság megalakulásáról	15
A KEZDETEK	17
Kilián István: A 17–18. századi magyar dráma- és színházkutatás eredményeiről	19
Gabnai Katalin: Kezdetek, fordulópontok, állomások – a drámaoktatás mehonosításáért	24
Kaposi László: Drámaközponttól az intézménynélküliség felé: egy civil szervezet küzdelleme a drámapedagógiáért	36
Trencsényi László: Kettős tükörben: drámapedagógia a neveléstörténet és a gyermekszínházas felől	44
HELYZETKÉP	63
Szabó Zsófia: Drámapedagógia a köznevelés információs rendszerében, statisztikai adatok tükrében	65
Eck Júlia: A dráma helye a közoktatásban és a tanárképzésben	91
Tóth Zsuzsanna: Drámapedagógia az iskolán kívül	114
DRÁMAPEDAGÓGIA A KÖZOKTATÁSBAN	143
Keresztúri József: Előzmények és mai tendenciák – drámapedagógia a közoktatás rendszerében	145
Körömi Gábor: Drámapedagógusok az oktatásban	159
Achs Károly: Dráma az osztályfőnöki munkában	179
Portrészvázlat I. Kovács Andrásné, Rozika – Jászfényszaru	191
Portrészvázlat II. Előd Nóra – Budapest	195
Golden Dániel – Pap Gábor: A színház helye a drámapedagógia és a köznevelés rendszerében	199
DIÁKSZÍNHÁZTÁRSÁG, DIÁKSZÍNHÁZ	215
Nánay István: Színház és diákszínház – vázlatos történelmi visszatekintés	217
Perényi Balázs: Az improvizáció alapelvei, módszerek a gyakorlatban.....	223
Uray Péter: A színházi munka a mozgásszínházban rejülő lehetőségek tükrében	238
Kaposi József: Diákszínházi műhelymunka – négy előadás létrejöttének háttere	247

DRÁMAPEDAGÓGIA ÉS SZÍNHÁZ	271
Novák Géza Máté: Kortárs útjelzők a magyar színház- és drámapedagógiában	273
Honti György: Színházpedagógia, beavató színházi tapasztalatok – egy előadás elemzése	280
Novák János: Határhelyzetek	290
Gyevi-Bíró Eszter: Színházi nevelés a Kolibri Gyermekek- és Ifjúsági Színházban	294
Schilling Árpád: Színházi nevelés, drámapedagógia a Krétakör gyakorlatában	306
...ÉS MÉG NÉHÁNY TÁRS TERÜLET	313
Szentirmai László: Papundekli, polisztírol, puplin – pedagógiai eszközként?	315
Szabó Adrienn: Interaktív zenés színház óvodásokkal	321
Birkás Éva: Megelevenedő korszakok a Szépművészeti Múzeumban	324
Körömi Gábor – Sándor Ildikó: Mi a Meseház?	327
Szauder Erik: Dramatikus eljárások a speciális nevelésben	333
SZERZŐINKRŐL	339

Mi a Meseház?

(A gyakorlat módszertani megközelítése)

A fogalom meghatározása

A Meseház foglalkozás az élőlészavas mesemondás és a drámajáték kombinációja. Az óvodás és kisiskolás korosztály igényei szerint kialakított programban minden alkalommal egy-egy magyar népmesével játszunk. A dramatikus szó jelzi, hogy a játékban részt vevő gyerekek és pedagógusok együtt találják ki, játsszák el és beszélnek a különböző mesei helyzeteket. A játék kezdetén a mesei világba a foglalkozásvezető-mesemondó vezeti be hallgatóságát. A továbbiakban a mese bizonyos részeit a mesemondó mondja el (narrálás, mesemondás), más részeit a gyerekekkel közösen teremtjük meg (drámajáték).

Ez a foglalkozás nem színházi keretek között zajlik, de számtalan olyan eszközt is alkalmaz, mint a színházak, a résztvevők számára pedig részben a színházihoz hasonló élményt nyújt. A Meseház viszonylag kis létszámra tervezett foglalkozás: egy óvodai csoportra – egy iskolai osztályra szabott a létszám tekintetében (20–30 fő), a csoport lehet vegyes életkorú is.

A foglalkozás részeit úgy állítottuk össze, hogy a játékban részt vevő minden gyerek tevékenyen vegyen részt a játékban, a gyereklórlór különböző területei, az ének, mondóka, tánc, mozgás, eszközhasználat segítségével.

A mesék, népi játékok, énekek, találós kérdések, a drámajátékok, utánzójátékok, világteremtő játékok, közös zenélés és tánc alkalmazása egyszerre teszi lehetővé, hogy a részt vevő gyerekeket az életkoruknak és érdeklődésüknek megfelelően bevonjuk a játékba, különböző művészeti területek összekapcsolásával, alkalmazásával éljük át a mesét. Ezzel egy időben a világ egy fontos részletét járjuk körbe. Lehet ez a búza útja a termőföldtől a kemencéig, a gyümölcs élete a magtól a termésig, a madarak repülési tudománya vagy a piac mozgalmas élete.

A meséről és a meseválasztás szempontjairól

Foglalkozásaink kiindulópontja minden esetben egy magyar népmese. A gyermeki személyiség fejlődésében a mese semmivel nem pótolható szerepet játszik. Az a csodás világ, a vágyak birodalma, amelyet a mese megteremt, kiemeli a mese hallgatóját a hétköznapi valóságból. A mesék valamilyen hiányból, valamiféle negatív állapotból indulnak ki. A hős különböző küzdelmek, próbatételek során állítja helyre a világ rendjét. A mesehallgató gyermek, aki saját kicsiségének, fizikai-szellemi korlátainak tudatában van, azonosul a mese világjobbító hőseivel. A gyerekek a mesét kettős tudattal hallgatják: tudják, hol húzódik a valódi világ és a csodás mesei világ határa, de képzeletük ezt a határt átjárhatóvá teszi. A mesehőssel való azonosulás révén képzeletben testi korlátait is meghaladja a gyermek.

Minden esetben megkeressük az eredeti magyar népmesei szövegeket, amelyeket paraszt mesélőktől jegyeztek le, nem az írók által átírt változatokból merítünk. Ennek legszembeötlőbb példája a *Dolgos és a rest leány* című mese (Kriza, 1961). Amikor elkezdjük mesélni, a gyerekek hamarosan bekiabálják: Ezt ismerem, ez a Holle anyó! Néhány perc múlva azonban ámulva hallgatják, amint a rest leány az almafa segítségkérését így utasítja el: „*En bizony a cse-csebecse kezecskémet, a vacsavacsca lábacskámat...*” – és minden magyarázat nélkül megértik, ez a mese nem a Holle anyó, hanem annak közeli rokona, egy olyan változat, amely a magyar mesemondók ajkán élt valaha.

Arra bátorítunk mindenkit, forgassa ezeket a gyűjteményeket, tanuljon meg belőlük „mesél”, és a szájhagyományozó mesemondás ízes fordulatait, stílusát adja tovább hallgatóságának.

Népmese és a mai „mesék”

A mai gyerekek többsége mind kevesebbet találkozik a valódi mesével: találkoznak a gyermekirodalom alkotásaival könyvekben, irodalmi szöveggént vagy filmekben feldolgozva – ezek azonban nem mesék. A ritka kivételektől eltekintve a gyermekirodalom, a gyerekek számára írt modern, szépirodalmi történetek nem néznek szembe azokkal az alapvető problémákkal, amelyekkel a felnövekvő gyermek szembesül, ugyanis nem a hiány – küzdelem és próbatételek – a jó elnyeri méltó jutalmát – e mai történetek struktúrája. Pedig a mesének épp ez a tulajdonsága az, amely a mesét a mindenkori gyerekek számára oly kívánatosá teszi.

A valódi mesében a rossz, a gonosz, a csúf éppúgy jelen van, mint a jó és a szép. Egyik oldal sincs elkendőzve, épp ellenkezőleg, a mese hiperbolizál – azaz a valóságoson túli mértékben fölnagyít. Így kap nevet a szorongás, testet ölt, így könnyebb vele megbirkózni. A mese által teremthet meg „A szorongás vállalása és legyőzése felett érzett óriási öröm” (Bettelheim, 1969).

A mese az az irodalmi műfaj, amely „komolyan veszi az egzisztenciális félelmeket és dilemmákat, és néven nevezi őket, nyíltan kimondja, hogy az ember igényli a szeretetet, és fél attól, hogy semmibe veszik, szereti az életet, és fél a haláltól. Azonkívül megoldásokat is javasol olyan szinten, amit a gyermek is megért.” – írja Bruno Bettelheim (Bettelheim, 1985: 18).

A népmese más elemeinek szerepe a foglalkozáson

A népmese, a népi játékok, népdalok, néptánc, találós kérdések, szólások és közmondások részei a nemzeti kulturális örökségnek. Különösen fontos, hogy a legkisebbek – az őket hihetetlen erővel érő egyéb kulturális hatások ellensúlyozásaként – a nemzeti műveltségnek azt a szeletét kapják az óvodában, az iskolás évek első időszakában, amely életkori szempontból hozzájuk kötődik. Az anyanyelvi nevelést és identitásuk megfelelő alakulását egyaránt elősegíti a Meseház foglalkozások tevékenykedtető jellege és élményközpontúsága.

A parasztyerekek „iskolája” a népi játék és a mese volt: bár írni-olvasni nem tanultak meg, mégsem voltak tanulatlanok, tudatlanok. Mást és másképpen tanultak, mint a modern kor embere, hiszen másféle tudásra, készségekre, ismeretekre volt szükségük. Ezt a tudást közvetítette számukra a mese és a játék. Nemcsak a „tananyag” különbözött, hanem a „tanítás”, az elsajátítás módja is: ez a hagyományozódáson és a belenevelődésen, a szocializáción alapult.

Ezért társítottuk a meséhez a népi játékokat. A gyerekfolklór – bár nem művészet – felölel mindenfajta művészeti területet (mozgás, zene, szó, ábrázolás), méghozzá cselekedtető módon. A játszó gyermek egyben alkotó is, a ma elsősorban megjelenő passzív-befogadói szerep helyett az alkotó részvétel lehetőségét kínálja föl. A népi játékok életkori szempontból is meg-

felelő kiegészítői a mesének. A korszerű pedagógiai törekvések között mind gyakrabban megjelenik a játékba integrált tanulás és a művészeti eszközökkel történő oktatás és nevelés – mi ennek lehetőségét látjuk a népmese és a népi játék ötvözésében.

Igyekszünk kiaknázni a népi játékok komplexitását és nevelő erejét is: ezekben az ismeretközvetítés esztétikailag értékes formákban jelenik meg, az együttjátszás pedig a közös tevékenység (közös játék!) élményét nyújtja.

A Meseház program drámapedagógiai eszközeiről és elemeiről

A drámapedagógia hazánkban szinte minden oktatási területen egyre nagyobb teret nyer; az 1998-ban bevezetett Nemzeti Alaptantervben jelent meg először kötelező tantárgyként a dráma, majd a 2000 óta érvényben lévő Kerettantervben is helyet kapott, így jövője biztosítottnak látszik. Ma már nagyon sok tanfolyam, képzés ad lehetőséget a pedagógusoknak arra, hogy megismerkedjenek a drámapedagógiával, s oktató-nevelő munkájukat változatosabbá és színesebbé tegyék ennek alkalmazásával.

A drámapedagógia eszközeivel azonban nem csak az iskolába lépéskor kell találkozniuk a gyerekeknek. Az óvodai oktató-nevelő munkában még a hagyományos módszerek között is fellelhetők a drámapedagógia sajátosságai, ráadásul az óvodás gyerek életkori sajátosságaira, saját játékaira is jobban lehet építeni egy-egy foglalkozás megtervezésekor. Az utánzójátékok még a hétköznapi játékaik közé tartoznak, ha ezekbe a játékokba be tud lépni a pedagógus, akkor szinte észrevehetetlen az átmenet, hogy mikor lép át a játék tanulásba. A világ egy-egy fontos részének körbejárása egyszerre lehet játék és tanulás, hiszen a gyerekek akkor tanulnak a legtöbbet, ha biztonságban érzik magukat és teljes figyelmükkel a jelenre tudnak koncentrálni, s ennek a legnagyszerűbb terepe a játék. (Kaposi, 2001)

Szerep-játék

A mese feldolgozásakor természetesen szerepbe lépünk és szerepeket ajánlunk a gyerekeknek is. A csoportos szerepvállalás megkönnyíti a munkát, hiszen a továbbiakban nem csak a történetben meghatározó két-három szerepért (királyfi, királylány) folyik a csoporton belül a küzdelem. Meghatározó szerepeket egyébként nem tartunk egy résztvevőnél, ahol lehet, felajánljuk a szerepcsere, a váltás lehetőségét. Az *Aranytulipán* című foglalkozásban például egy kiszámolós játékkal választanak a lányok királylányt, ám a folytatásban a többi udvarhölgygel együtt folyik a „hunyas” és a királyfi megkeresése. Így kitüntetett szerepben érzi magát a kiválasztott, de egyenrangú résztvevője a játéknak a többi lány is. A fiúknak más szerep jut, ők bújtatják el a királyfit – szintén közös szerepben. Ha a királylány éppen féltékeny lenne, akkor még mindig ott van néhány udvarhölgy, aki segíteni tud. Olyan is előfordul, hogy egy-egy játékrészben valaki nem választ szerepet. Ettől még nem áll meg a játék, inkább igyekszünk a játék egy következő fordulópontján bekapcsolódási lehetőséget adni neki. (Kaposi, 1995.)

Tanári szerep

A játék során mi, a foglalkozásvezetők is szerepbe lépünk, ezzel segítünk a gyerekeknek is mindinkább bevonódni. Ez nagyon fontos minta a játékban, hiszen példát mutat a játék ko-

molyságáról, a játéktípusról, a szerepbe lépés természetességéről, s nem utolsó sorban a tiszta beszédről. Így belülről irányíthatjuk a játékot.

A játékban elsősorban vezető (pozitív vagy negatív vezető) szerepet alkalmazunk, de a történet szempontjából fontos tanácsadó szerep is gyakori, s alkalmanként a bajbajutott, segítségre szoruló szerep is előfordul. A gyerekek természetesen külön tudják választani a szerepet és a tanárt, ebből még nem származott problémánk, hiszen a gyerek el tudja fogadni a boszorkányt a játékon belül, s a pedagógust a foglalkozás közben. A pszichológiai szakirodalom ezt nevezi kettős játéktudatnak.

A Meseház eredendően két foglalkozásvezetőre épül. A foglalkozások során kihasználjuk mindazokat a lehetőségeket, amelyek ebben a tényben rejlenek: a mese bizonyos részeit párbeszédesen adjuk elő, a drámajátékban gyakorlatlan óvodás csoportokat is nyugodtan bontunk 2-4 kiscsoportra a munka során, mert így jól oda tudunk figyelni, segíteni tudjuk a csoportok felkészülését, önálló munkáját. Élünk a nemi különbözőségünkből származó lehetőségekkel is: Gábor hitelesen hívja magához a fiúkat, amikor a mesei helyzet ezt kívánja, a leányok pedig Ildikót követik. A Meseház azonban megvalósítható egy foglalkozásvezetővel is, magunknak is volt alkalmunk kipróbálni, hogyan lehet így megoldani. Mivel az óvodában és az iskolában inkább ez utóbbihoz adottak a feltételek, több helyütt jelezzük, milyen megoldások kínálóznak az egyszemélyes Meseházban. Amikor Meseházat játszunk, általában először találkozunk a gyerekekkel. Az a pedagógus, aki jól ismeri a gyerekeit, építhet a saját csoportjának ismereteire: azokat a tevékenység típusokat, melyben járatosak a gyerekek, a játék során önálló feladatként is ki lehet adni (ilyen lehet a mimetikus játék, a kiscsoportos improvizáció, az állókép-készítés, a közös történetmondás).

Mi történik a Meseház foglalkozáson? Milyen dramatikus eszközöket használunk, s miért éppen ezeket használjuk?

Drámapedagógiai szempontból egy olyan komplex játszóházzal beszélhetünk, ahol a résztvevő gyerekek és pedagógusok együtt dolgoznak fel egy ismert (vagy éppen a csoport számára ismeretlen) mesét. Általában ismerik a gyerekek a mesét, legfeljebb másik változatát tudják, a foglalkozásban nem is a történet az elsődleges, hanem a mesélés szituációja, és az a drámapedagógiai szemlélet, ahogy a mese szövege felé közelítünk. A szakirodalom játéktípusai szerint (a résztvevők életkorának megfelelően) elsősorban az ún. Gyakorlat típusú játékok épülnek be a foglalkozásba, ezen belül az alábbi fajta dramatikus tevékenységekből használunk elemeket:

- *Közvetlen tapasztalatszerzés* – megfigyelő játékok, bizalomgyakorlatok, a terem egyes elemeinek játékba vonása.
- *Dramatikus készségfejlesztés játéka* – szimulációs játékok (Tegyük úgy, mintha kis magocskák lennénk a földben, vágjuk ki ezt az erdőt, tapasszuk ki a kemencét, stb.)
- *Helyzetgyakorlatok* – a mese egyes helyzeteinek eljátszása, kisebb szituációk többféle feldolgozása kiscsoportban, illetve egész csoportban (Te hogy válaszolnál az öregembernek?)
- *Ügyességi, együttműködésre épülő szabályjátékok* – almatolvajlás, népi játékok stb.
- *A visszajelzés játéka*
 - amikor színházi eszközöket használunk: pl. fényképet készítünk, azaz állóképet mutatunk be, eljátsszuk a többieknek is, mit csináltunk eddig! Hogyan lehetne jelezni hangszerek segítségével a küzdelmet?
 - amikor a foglalkozás végén képzőművészeti eszközöket vonunk be a játékba (Fessünk sárkányt, készítsük el az aranyalmákat!)

A dramatikus eszközök használata nem valamiféle erőszakolt történetbevonást jelent, ahol ha kell, ha nem, mindenképpen találunk valami szerepet a gyerekeknek. Láttunk erre sok rossz gyermekszínházi példát, néhol magunk is megvívunk a játék elején a pedagógusokkal, akik gyerekszínházként mutatnak be minket. Hiszünk abban, hogy az óvadás és a kisiskolás korosztályban a világ megismerésének egyik legfontosabb forrása a történehallgatás, elsősorban a mesehallgatás, s ehhez nem külső eszközök szükségesek, hanem a gyermek belső képzetítési képessége. (Gabnai, 1993)

Az, ami a Meseházban történik, részben ennek a közös mesehallgatásnak az eseményét használja fel, s erre építve igyekszik az egész csoportot egy közös játékba vonni. Ez egyáltalán nem jelenti a történet egy az egyben való eljátszását, inkább egy előkészített közös dramatizálást. A kisiskolás korosztálynak készített foglalkozásainkban a játék a döntési helyzetekben (a mese fordulópontjainál) akár közös játéktervezéssel is kiegészülhet. A mese megáll, megbeszéljük, hogy hol tartunk, s megvizsgáljuk, mi történt volna, ha másképpen dönt a főhős, esetleg érveket és ellenérveket gyűjtünk a döntéséhez (több mesében is felkínáljuk ezt a lehetőséget, így például az *Aranytulipánban*, vagy *Tündér Ilona és Árgyélus királyfi* meséjében. Ám a döntési helyzet vizsgálata szándékunk szerint nem viszi félre a mesét, így a foglalkozás szerkezete lineáris és nem elágazós. A változatok megbeszélése után visszatalálunk a mese szövedékébe. Ugyanez a helyzet a mese változataival is, hiszen sok esetben nem azt a változatot ismerik a gyerekek, amit mi mesélünk. Ezt is hamar tisztázni lehet, ezzel sem volt még problémánk, sőt inkább ez is jó alkalom arra, hogy megnézzük, a változatok erősítik vagy gyengítik a történetet.

A hagyományos óvodai, iskolai színjátszással szemben itt nem a játék végeredménye számít, hanem a mese feldolgozása közben végzett tevékenység. Építünk a gyerekek szimbolikus gondolkodására, ezért nem használunk jelmezeket, csak jelzesszerű kellékeket. Nincs kötött szöveg, nem ragaszkodunk a mese eredeti szövegéhez. Ha a szereplők megszólalnak, akkor fontosabb, hogy saját szavaikkal ki tudják fejezni magukat, mint a mese stílusban tartása.

A Meseház elején még azt a szerkezetet alkalmaztuk, hogy először végighallgatták a gyerekek a mesét, majd végigjátszottuk a játékot, ám hamarosan rá kellett jönnünk, hogy az ismételt mese nem célravezető, inkább komplexen kellene a mesehallgatást és a drámajátékot kezelnünk. Így hozzájárulunk a mesehallgatóvá neveléshez is, hiszen a játékokkal fel lehet frissíteni a figyelmüket, s még érdekesebbé lehet tenni a történetet.

A szavak teremtő erejét a mai vizuális kultúrában már tanulniuk kell a gyerekeknek. Sokszor csak 5-10 perc az az idő, amit mesehallgatással egyszerre el tudnak tölteni. Játszottuk a meséket különböző értelmi szintű csoportokkal, különböző szociokulturális környezetben lévő óvodákban. A differenciálás inkább a csoportok életkorától és a játékban való jártasságtól függött, ez határozta meg, hogy mennyire „állványoztuk fel” a játékot. Ez azt jelenti, hogy mennyire vezettük a csoportot, milyen szinten irányítottuk a játékot, hol adtunk lehetőséget a csoportoknak a döntési helyzetekre, milyen mélységben vizsgáltuk a mesében rejlő problémákat.

Másik kezdeti problémánk a helyszínnel volt, ugyanis az óvodások sokkal jobban, felszababban játszottak a saját megszokott játékterükben, mint egy művelődési ház termében. Így inkább mi megyünk ki az óvodákba, s alkalmazkodunk a hely adta lehetőségeihez. A kisebbeket saját ismert környezetük tárgyi világa arra is inspirálta, hogy a naponta használt játékokat, eszközöket vonják be a drámajátékba, immár új funkcióban: így lett a labdából alma vagy egy kendővel letakarva tündér.

A szöveg kiválasztása után a választott mesében megkeressük azokat a helyzeteket és szerepeket, amiket

A/ a gyerekek feltehetőleg szívesen eljátszanak,

B/ pedagógiai szempontból fontosnak tartunk.

A mesék előkészítése közben olyan helyzeteket kerestünk, amiben a gyerekek játéka mellett megtaláljuk a saját játékunkat is, ami azt jelenti, hogy például a gyerekek jó játék a piacos játék, mert vásárosat szívesen játszanak (pl. az *Aranytulipán* mesében). Pedagógiai szempontból egy-egy ilyen elem a foglalkozásban az alábbi ismeretek átadását, illetve célok megvalósítását segítheti:

- versek, mondókák, játékdalok tanulása, illetve a már megtanult, ismert (piacon is használható) szövegek felelevenítése;
- kiscsoportos munkaforma gyakorlása;
- a csoport szociális hálójának feltérképezése (mivel a csoportok kialakulását nem befolyásoljuk, kiderülhet, hogy kik dolgoznak együtt, illetve fordítva: ha két olyan gyerek szeretne például cipőt árulni a piacon, akik éppen ki nem állhatják egymást, akkor kénytelenek lesznek együttműködni).
- a piaci élethelyzetek megismerése, szerepjáték, improvizáció keretében történő megjelenítése: cserekereskedelem, illetve a pénzalapú kereskedés, alku, a portéka kínálgatása (hogy eladjuk a portékánkat, bizony érdemes kiereszteni a hangunkat, s mivel mindez csoportosan történik, ez a játékrész segítheti a bátortalanabbak felszabadítását, illetve történetbe vonódását).

Összegzés

Természetesen egy-egy Meseház foglalkozás csak érintheti a fent felsorolt területeket, ám egy jó pedagógus a játék után akár több foglalkozáson át tartó játékot is indíthat csoportjával, a fenti példa szerint a piaci jelenetből kiindulva. A felsorolt játékok nem újak, ami újszerű lehet (amit csinálunk), az éppen a néphagyomány és a drámajáték összekapcsolása, valamint az a tény, hogy a mesehallgatás és a mese dramatikus eszközökkel való feldolgozása a két foglalkozásvezető személye által *egyszerre* jelenik meg, ezáltal mód nyílik egy-egy foglalkozásban az arányok új kialakítására.

IRODALOM

- Bettelheim, B. (1985): *A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek*. Gondolat, Budapest.
- Gabnai Katalin (1993): *Drámajátékok – gyermekeknek, fiataloknak, felnőtteknek*. Marczibányi Téri Művelődési Központ, Budapest.
- Kaposi László (szerk., 2001): *Drámajáték óvodásoknak*. Magyar Drámapedagógiai Társaság, Budapest.
- Kaposi László (szerk., 1995): *Drámapedagógiai olvasókönyv*. Magyar Drámapedagógiai Társaság, Marczibányi Téri Művelődési Központ, Budapest.
- Kriza János (1961): *Az álomlátó fiú*. Budapest, Móra. <http://mek.oszk.hu/00200/00237/> (Letöltés: 2016. 12. 14.) 1.
- Raffai Judit: *A magyar mesemondás hagyománya*. Hagyományok Háza, Budapest, 2004.